

Slovenski dom

Štev. 260.

V Ljubljani, sreda 16. novembra 1938.

Leto III

Romunski vladar - gost angleškega kralja

Slovesna pojedina na angleškem dvoru v čast romunskega kralja in prestolonaslednika Mihaela

London, 16. novembra. m. Romunski kralj Karol in prestolonaslednik Mihael sta večeraj s polurno zamudo dopotovala v London. Na postaji ju je sprejel angleški kralj Jurij VI. v maršalski uniformi, vsa vlada ter najvišji zastopniki angleške vojske. Do pristanišča Douera se je romunskemu kralju peljal naproti vojvoda Kentski. Romunski in angleški kralj ter prestolonaslednik so se odpeljali po uradnem pozdravu s postaje do kraljeve palače med navdušenim pozdravljanjem londonskega prebivalstva, ki je nagosto zasedlo vse ceste od postaje do kraljeve palače.

Zvečer sta angleški kralj in kraljica romunskima gostoma priredila pojedino v Buckinghamski palači. Povabljenih je bilo 160 najodličnejših

gostov, med njimi vsa vlada s predsednikom Chamberlainom, vsi tuji diplomati, voditelji angleških generalnih štabov, najodličnejši parlamentarci, med njimi vodja opozicije major Atlee. Kralj Karol je sedel na častnem mestu pri podkvasiti mizi. Na levi je imel angleškega kralja Jurija VI., na desnici pa kraljico Elizabeto. Gostom so stregli v zlatem posodju. Med kosilom je angleški kralj napil romunskemu kralju in prestolonasledniku. Na napitnico mu je odgovoril romunski kralj. Poudaril je prijateljske odnose, ki vežejo Romunijo in Anglijo in izrazil upanje, da bo obisk kralja Karola v Londonu te odnose še poglobil in utrdil.

London, 16. novembra. m. Vse angleško časopisje se obširno bavi s prihodom romunskega

kralja Karola in prestolonaslednika Mihaela v London ter poudarja izredno važnost tega obiska. Listi pravijo, da prihaja romunski vladar v London v času, ko Nemčija razširja svoj trgovski vpliv na vso donavsko kotlino od Badena do Romunije, in poudarja, da je to čisto naravna stvar. Dodaja pa, da vsi narodi, ki so pri tem prizadeti, vsekar žele obvarovati in ohraniti popolno svobodo gospodarskega in političnega delovanja.

Romunski kralj, s katerim je prišel v London tudi zunanji minister, je naletel na mnogo simpatij v Londonu glede gornjih važnih vprašanj, ki se tičejo Romunije. Velika Britanija in Romunija bosta razširili svoje odnose, da bosta imeli oboje od tega koristi.

Vesti 16. novembra

Južnoafriški vojni minister Pirov, ki bo danes odpotoval v Berlin, bo predlagal nemški vladi načrt za rešitev kolonialnega vprašanja. Po tem načrtu naj bi ustanovili mednarodni odbor za Afriko, v katerem bi bili zastopniki vseh evropskih držav, ki imajo posestva v Afriki in pa Nemčija. Ta odbor bi upravljal nekatera ozemlja na zahodni obali Afrike, ki bi jih v gospodarsko izkoriščanje dobila Nemčija. O tem poroča pariški »Matin«.

Judje bodo kmalu docela izključeni iz nemškega gospodarskega življenja, je sredi dejal nemški gospodarski minister Funk v nekem govoru. Listi poročajo, da bodo Judje v Nemčiji v bodoče smeli bivati samo v posebnih mestnih predelih in bodo zaradi razpazovanja morali nositi na obleki rumeno znamenje, kakor v srednjem veku.

Angleško-ameriška trgovska pogodba bo podpisana najbrž v četrtek, kakor poročajo iz angleških vladnih krogov. Hkratu bo podpisana tudi pogodba med Združenimi državami in Kanado.

Pogreb umorjenega nemškega diplomata von Ratha bo jutri v Düsseldorfu. Po vsej Nemčiji morajo izobesiti črne zastave. Pogrebne svečanosti bodo prenašale vse nemške radijske postaje.

Na kongresu francoske Glavne delovne zveze, v kateri so vključene vse levičarske strokovne organizacije, je prišlo do hudih sporov med komunisti in med čistimi strokovničarji. Vsi skupaj pa so obsodili prizadevanja vlade za gospodarsko obnovo Francije, češ da vlada jemlje delavstvo socialne pravice, ker hoče zopet uvesti nadure v tovarnah, ki delajo za državno obrambo.

Ameriški poslanik v Berlinu, ki ga je vlada večeraj odpoklicala, bo odpotoval iz Berlina konec tega tedna.

Holandska knežinja Julijana bo odpotovala za nekaj časa na Poljsko na posestvo grofov Delzinkh, ki so prijatelji njenega moža.

Anglija mora braniti svojo pravico in se držati svojih mednarodnih obveznosti, nemogoče pa je, da bi polovica francoskih politikov delala za ta cilj v ozračju vojne, druga pa v ozračju mira. Tako je govoril večeraj bivši angleški zunanji minister Eden.

Med Nemčijo in Poljsko so se začela pogajanja glede poljskih Judov, ki jih hoče Nemčija vse poslati čez mejo.

Madžarska je snoči dobila novo vlado

Predsednik Imredy povdarja potrebo po novih zaveznikih in po prijateljstvu z Jugoslavijo

Sudimpešta, 16. nov. m. Predsednik madžarske vlade Bela Imredy je odstopil. Regent Horthy mu je spet dal naročilo za sestavo nove vlade. Iz prejšnje vlade so izpadli štiri ministri, in sicer kmetijski minister Sztranyevszky, pravosodni minister Mikecz, vojni minister general Ratz in minister za industrijo Bor Nemisz. V vlado so pa vstopile štiri nove osebnosti, od katerih je en minister iz pokrajine Južne Slovaške, ki jo je češkoslovaška morala odstopiti Madžarski. Za kmetijskega ministra je imenovan grof Teleky, pravosodni minister je Tasnady-Nagy, predsednik vladine Zedinjene stranke, vojni minister je postal general Bartha, minister brez portfelja pa Jarosz.

Glede ostalih ministrov je edina sprememba v tem, da je dosedanjí trgovski minister Kunder

prevzel tudi posle ministrstva za industrijo. Vsi novi ministri so člani vladne Zedinjene stranke.

Bela Imredy je imel sinoči govor, v katerem je med drugim pojasnil potrebo po presnovi vlade. Dejal je, da se bo nova vlada strogo držala ustave in da bo delala s parlamentom. Zaradi tega je odločno zavrnil vse vesti o kakih diktatorskih namenih. Glede zunanje politike je Imredy dejal, da se tudi nova madžarska vlada želi nasloniti na os Rim-Berlin, vendar prav tako polaga važnost na to, da si pridobi novih prijateljev. Ob tej priliki je Imredy posebno poudaril željo, da bi se čimprej še bolj razširili in poglobili že do zdaj dobri odnosi Madžarske z Jugoslavijo. Izvajanja predsednika Imredyja so povsod navdušeno sprejeli.

Obisk angleških ministrov v Parizu od 23. do 25. novembra

bo potrdil enotno francosko-angleško politiko

Pariz, 16. novembra. o. Angleški ministrski predsednik Chamberlain in lord Halifax bosta uradno obiskala francosko prestolnico v dneh od 23. do 25. novembra. Uradni spored svečanosti ob tem pomembnem obisku, ki bo potrdil neločljivo zvezo med francosko in angleško politiko, je naslednji:

Angleška gosta bosta dospela v Pariz 23. novembra ob 17 z ekspresnim vlakom »Zlata puščica«. Še isti večer jima bosta francoski ministrski predsednik Daladier in minister Bonnet v zunanjem ministrstvu priredila slovesno večerjo, na kateri bodo z obeh strani izrekli pomembne politične napitnice.

Prva politična posvetovanja bodo 24. novembra dopoldne. Opoldne bosta angleška

državnika gosta predsednika republike Lebruna in Elizejske palače. Zvečer bo pojedina na angleškem poslaništvu v Parizu, katere se bo udeležil predsednik republike in različne politične in vojaške osebnosti. 25. novembra bosta angleška ministra ob 10 zjutraj odpotovala iz Pariza v London.

Francosko-angleška politična posvetovanja ob tej priliki bodo izrednega pomena za bodoči politični razvoj v Evropi. Na njih bodo obravnavali bodoče razmerje med Francijo in Nemčijo, med Francijo in Italijo ter pretresali načrte za morebitno trajno sodelovanje med štirimi velesilami, do katerega naj bi prišlo po sporazumu o omejitvi oboroževanja in po sporazumu glede kolonij.

Plenarna seja ljubljanske zbornice za trgovino, obrt in industrijo Poročila o našem gospodarstvu lani in letos

Ljubljana, 16. novembra.

Danes se je ljubljanska zbornica za TOI sestala na plenarno sejo, na kateri je predsednik Jelačin imel obsežno poročilo, iz katerega posnemamo naslednje:

V preteklem poletju so nastale v naših trgovinskih političnih odnosih do inozemstva važne in dalekosežne izpremembe, katerih učinek se na našem zborničnem področju prav posebno občuti. Ukinitve avstrijske zvezne republike in njena priključitev veliki Nemčiji, ki se je izvršila spomladi, razkosanje češkoslovaške republike pomenuje za našo zunanjo trgovino temeljite izpremembe. Delež povečane Nemčije v našem izvozu in uvozu je od spomladi v stalnem porastu, tako da dobiva Nemčija odločilen vpliv na našem tržišču. Ona nam je stvarno nudila v najtežjih letih poljedelske krize široke koncesije za naš agrarni izvoz, zahteva pa zato seveda primerne kompenzacije za svoje industrijske izdelke.

Tudi Italija je uspela, da s svojim sistemom uvoznih dovoljenj omeji naš izvoz v Italijo v tej smeri, da je bila vse mesece tekočega leta napram nam aktivna. Naša pričakovanja, da bo po ukinitvi avstrijske samostojnosti naš izvoz lesa v Italijo naglo porastel, so ostala žal neizpolnjena. Posebno težko pa je zadel naše gospodarstvo odlok o zmanjšanju uvoza živine in živilorejskih produktov. Sklepi velikega fašističnega sveta, da se mora avtarkija italijanskega imperija izgraditi do kraja, se izvajajo dosledno. S tem mora tudi naše gospodarstvo računati. O obnovi prometa v nekdanjem obsegu in z visokimi aktivnimi saldi v našo korist, v bodoče ne moremo več računati.

Trenutno teko nova pogajanja z Italijo v Rimu, ki se sučejo v glavnem okrog ureditve uvoza tekstilnih izdelkov iz umetnih snovi in surogatov.

Izpremenjeni položaj Češkoslovaške republike nujno diktira potrebo revizije obstoječe trgovinske pogodbe. Češkoslovaška je bila poleg Avstrije prva dežava, ki nam je svoječasno dala preferenciala za naše agrarne produkte, vendar v sedanji obliki, ko je reducirana na pretežno agrarne pokrajine, najbrž ne bo imela več možnosti in interesa za uvoz v nekdanjih količinah in tudi ne v stanju, da nam nudi one ugodnosti, ki smo jih poprej uživali. Za naše agrarne prilike bo težak udarec.

Kupčija se je ob začetku seziye razvijala manj živahno; kupovali so predvsem prvovrstno blago po 25 din za kg, drugovrstno pa po 23 din. Proti sredi septembra so se cene uvrstile in so za izborni, najboljši blago plačevali tudi že 26-27 din, za prvovrstno 26-28 din, za drugovrstno 24 do 25 din in za slabše 24 din za kg. Oktobra so se cene dvignile in se je za najboljši blago plačevalo tudi že 33 din za kg, sicer pa so bile proti koncu oktobra že skoro vse zaloge iz prve roke razprodane, tako da so znašale ob tem času nerazprodane zaloge jedva še 100 stovov.

Zaradi pomladanske pozebe je bila sadna letina na našem področju v splošnem slabša od lanske, vendar pa je obrodilo sadje v nekaterih okrajih, zlasti v okolici Maribora, zelo dobro. Cene so se razvijale zelo poveljivo in so namizna jabolka plačevali od 2.50 do 3.50 din za kg, gospodarska od 1.50 do 2.25 din in industrijska od 0.70 do 1.15 din za kg. V času sušetske krize je izvoz popolnoma zastal, kasneje pa so se cene uvrstile

Češkoslovaška zbornica bo jutri sprejela novo ustavo

po kateri bo ČSR uradno spremenjena v zvezno državo

Praga, 16. novembra. o. Predsednik vlade general Syrový je za jutri sklical poslansko zbornico in senat na izredno zasedanje. Na tej seji bo zbornica obravnavala besedilo nove začasne ustave, po kateri se Češkoslovaška republika spremeni v zvezno državo, v katerem bo razmerje med Češko in Slovaško tako, kakor je bilo nekdanj med Ogrsko in Avstrijo. Na večerajšnji seji osrednje vlade so se Čehi in Slovaki sporazumeli glede besedila nove ustave, ki bo začasna. Končno veljavna ustava nove češkoslovaške zvezne države bo sprejeta pozneje. Izdelali jo bodo ob sodelovanju češke in slovaške avtonomne zbornice.

Na jutrišnji seji poslanske zbornice in senata bodo verjetno tudi izvolili novega predsednika republike. Edini kandidat za predsedniško mesto je sedanji zunanji minister dr. Chvalkovski, ki zaradi te zbornice seje ne bo potoval v Berlin, kakor so poročali večeraj.

Snoči se je osrednja češkoslovaška vlada zbrala na sejo, na kateri so se češki in slovaški

zastopniki posvetovali o popravilu meja, kakor jo zahteva Nemčija in o novi začasni ustavi. Glede obeh vprašanj so se docela sporazumeli. Zdi se, da bo češkoslovaška vlada prosila v Berlinu, naj bi Nemčija odnehala s svojo zahtevo, ker gre za odstopitev novih, docela čeških predelov okrog Melnika, Plzna in Budejevic, kjer prebiva vsega 63.000 ljudi češke narodnosti.

Glede nove ustave, po kateri bo dobila Slovaška tudi uradno svojo avtonomijo, so sklenili, da bo vsebovala naslednja določila:

1. Bodoča češkoslovaška zvezna država bo imela skupne finance, zunanjo politiko, državno obrambo in promet. Vse te posle bodo vodila osrednja ministrstva, v katerih bodo sodelovali Čehi in Slovaki.

2. Avtonomno slovaško vlado bo imenoval predsednik republike.

3. Slovaška bo dobila odškodnino za to, ker ni 20 let dobila avtonomije, kakor je bilo določeno v pittsburski pogodbi. Pogajanja o višini odškodnine za Slovaško so odložena na pozneje.

Danes bo uveljavljen sporazum med Anglijo in Italijo

Do sporazuma med Italijo in Francijo je še daleč

Rim, 16. nov. o. Anglija bo danes uradno priznala italijansko cesarstvo in zasedbo Abesinije s tem, da bo angleški poslanik lord Perth izročil na italijanskem dvoru poverilnice, v katerih je italijanski vladar imenovan z naslovom kralja Italije in cesarja Abesinije. Angleško priznanje italijanskega cesarstva pomeni hkratu začetek uveljavljanja sporazuma, ki sta ga glede Sredozemlja in glede vseh spornih vprašanj sklenili Anglija in Italija letos o veliki noči.

»Giornale d'Italia« piše ob tej priliki, da med politiko italijansko-angleškega sodelovanja in francosko politiko ne obstoji nikak zveza. Francija poskuša — pravi list — da bi se najprej približala italijansko-angleškemu sporazumu in da bi se potem z italijansko-francoskim vzporednim sporazumom priključila italijansko-angleškemu sporazumu. Zanimiva je ugotovitev ministra Reynauda, da so Franciji bolj potrebne strojnice, kakor pa vaški

vojniaki. V zvezi s tem je treba spomniti na to, kakšno razburjenje so izzvale v Franciji besede, izpregovorjene svojčas v Nemčiji, da so topovi potrebniji od masla. Ni brez pomena niti dejstvo, da bojovniški program ministra Reynauda spada v tisto dobo, kakor manifestacije, s katerimi poskušajo veliko monarkovski delu v korist miru predstaviti svetu kot teptanje demokratičnih načel.

Francosko javno mnenje ni naklonjeno prisrčnemu sporazumu, katerega začetek naj bi pomenili sestanki v Münchenu. Zaradi vsega tega je nekoristno, če bi skušali obnovljati francosko-italijanski sporazum iz leta 1935. Po tem sporazumu je prišlo toliko neljubih dogodkov: Abesinska vojna, sankcije, španska vojna, ki vsi kažejo, da je stališče Italije docela nasprotno italijanskemu stališču glede svobode na Sredozemskem morju. Zadnje čase se je v Franciji poživilo delovanje skrajnih gibanj, ki jim vlada ne zna narediti konca.

in je bilo povpraševanje zopet zelo živahno. Po prejetih podatkih računajo, da se je doslej izvozilo v Nemčijo, bivšo Avstrijo in Češkoslovaško nad 1.200 vagonov (všteti so tudi polvagoni).

Vinska letina je bila, kar tiče količine, približno enaka lanskeletni. V nekaterih okrajih, ki niso bili prizadeti od vremenskih neprilic, je bilo pridelano več, v okrajih pa, v katerih so v spomladi trte pozeble in še pozneje po toči trpele, je bila letina slabša od lanske. Kakovost je dobra.

Spričo zunanje-političnih dogodkov smo se upravičeno bali, da bodo naša letovišča in zdravilišča imela neugodno sezono. Zato nam je v tem večje zadovoljstvo, da lahko ugotovimo, da kaže tujsko-prometna statistika za celo državo za dobo od 1. januarja do 1. septembra ne le enako število, marveč celo porast števila gostov in nočnin napram prejšnjemu letu.

Skupni donos neposrednih davkov v proračunskem letu 1937-38 je bil preračunan na 1.534 milijonov din, pa je dejansko dosegel 1.648.180.402

din. Od tega se je plačalo v dravski banovini 135.875.025 din, to je okroglo 8,2%. Podatki o plačanem skupnem davku na poslovni promet kažejo pri dravski banovini večji iznos, ker plača industrija, ki izdeluje blago, skupni davek tudi za veletrgovca in detajlista. V letu 1937. je bilo v dravski banovini plačanega prometnega davka 110.495.084 din in luksuznega davka 6.007.709 din, torej skupno 116.502.793 din.

Za bodoči razvoj našega narodnega gospodarstva je izrednega pomena najetje in uporaba štiri milijardnega notranjega posojila, ki je bilo v finančnem zakonu s 1. aprilom uzakonjeno in ki se v teku nastopnih šestih let izvesti. Zbornica je takoj, ko je bila izdana uredba o najetu posojila, razmotrivala vprašanje na svojih predsedstvenih sejah in sklenila predlagati merodajnim krogom, predvsem pa železniški upravi spored najnujnejših del, ki bi jih kazalo v interesu gospodarstva iz tega posojila izvršiti.

(nadaljevanje na drugi strani.)

Plenarna seja zbornice TOI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Praktična izvedba pokojninskega zavarovanja in socialnega zavarovanja za starost, iznemoglost in smrt, ki se je pričela s 1. septembrom lanskega leta, še davno ni administrativno izgrajena po vsej državi, kljub temu lahko rečemo, da je v pravem oziru izenačila obremenitev gospodarstva in ustvarila enotne pogoje dela. Vendar tudi to ni v stvarnem efektu popolnoma točno, ker obstaja v medbah posameznih produkcijskih področij še vedno znatna razlika ter dravska banovina pri tem po pretežni večini prednjači in bodo zaradi tega tudi bremena zavarovanja, zasnovana na dejansko izplačanih medbah, tudi še naprej neenaka.

Ministrstvo trgovine in industrije je izdalo 4. aprila letos pod št. 12.155/u razpis, po katerem prepoveduje oglaševanje prodaje blaga z navedbo popustov na cenah v odstotkih. V smislu ministrskega razpisa je taka reklama v nasprotju z odredbami § 168 obrt. zak. in jo je kaznovati po § 399 točka 15 obrt. zak. Banska uprava v Ljubljani je k temu razpisu na vlogo naše zbornice še dodala, da je oglaševanje prodaj, odnosno reklamiranje pod oznakami: »odprodaja«, »opustitev zalog«, »izpraznitev zalog«, »inventurna odprodaja«, »delna odprodaja«, prepovedano, tudi če pri tem popust v ceni ni izrecno omenjen, ker se na ta način ustvarja pri potrošnikih, ki zaupajo takim oglašom, prepričanje, da se vrši v dotičnem obratu razprodaja, kar pa ne odgovarja resnici.

Glede ureditve tedenskih živinskih sejmov je zbornica na poziv javila ministrstvu trgovine in industrije, da za ureditev vprašanja živinskih sejmov zadoščajjo sedanje določbe zakona o obrtnih, ki se nanašajo na sejme v splošnem, kajti prav glede prirejanja živinskih sejmov so določbe § 189 obrt. zak. takšne, da je pri prirejanju takšnih sejmov upoštevane higijenskih in veterinarsko-policijskih predpisov in zahtev zamenljivo. Pač pa je pri ureditvi tega vprašanja predlagala zbornica, da se dopolni določba odst. 3 § 190 obrt. zak. v tem smislu: da bodo smeli tržne dni obiskovati tudi trgovci in obrtniki. Skoraj nerazumljivo je, da smejo tržne dni obiskovati in na njih prodajati kmetje in izdelovalci predmetov hišne delavnosti, torej osebe, ki nimajo obrtnih pooblastil, dočim ne sme na istem tržnem dnevu in prav istih predmetov prodajati oseba, ki ima obrtno pooblastilo.

Stanje gostinstva v dravski banovini je po uvedbi novega trošarinskega pravilnika, s katerim se je ves promet z alkoholnimi pijačami stavil pod kontrolo, nekoliko zboljšal, ker se je konzum vsaj deloma vrnil zopet iz privatnih domov v gostilne in se je na ta način konzum pijače napram lanskemu letu dejansko nekoliko dvignil. Tudi krošnjarstvo v vinom in tihotapjenju vina iz drugih banovin v našo banovino, ki je prej zavzemalo velike dimenzije, je sedaj skoraj prenehalo. Še vedno so pa čujejo pritožbe, da po nekaterih krajih finančni organi izvršujejo strogo kontrolo predvsem pri imetnikih gostinskih obratov, medtem ko ostalega prometa ne kontrolirajo tako intenzivno, ter v nekaterih krajih krošnjarstvo z vinom še ni mnogo nazadovalo.

V Službenih Novinah z dne 15. julija t. l. je bilo objavljeno avtentično tolmačenje člena 2. odst. 6. črke g) Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, po katerem ne pripada kmečka zaščita podeželskim gostilničarjem. Zbornica je nato v utemeljeni predstavi opozorila vse merodajne faktore, da predmetno tolmačenje ni osnovano, niti ni v skladu z duhom zakona. Iz teksta in duha same uredbe se da sklepati, da gre pod istimi pogoji kot trgovcem in obrtnikom, zaščita tudi gostilničarjem, zaradi tega je nujno potrebna poplava predmetnega tolmačenja. Po prejetih informacijah bo zbornična predstava v tem pogledu v najkrajšem času pozitivno rešena.

Avtobusni promet se sedaj, ko je osvojen takšno-vozarinski pravilnik uknjen, nemoteno razvija. Poleg tega je na razvoj avtomobilskega prometa ugodno vplivala odredba o znižanju cen goriva, nafte in bencina, kar velja tudi za razmah prevoznitva za prevoz blaga z motorizirani vozili. Mnogi avtobusni podjetniki so naročili znatno število novih in modernih vozil. Pri aviotaksijah je znižanje cen goriva, nafte in bencina imelo nasprotni učinek, ker jim je velik razmah privlačnega avtomobilizma odvzel znatno število naročnikov.

Končno naj navedemo še nekoliko števil o poslovanju zborničnega urada. V tekočem letu je do 10. novembra zabeležil vložni zapisnik skupno 18.971 prejetih predmetov, od katerih odpade 160 na ministrstva, 2626 na oblasti, 2944 na združenja, 700 na zbornice, ostalo pa na zbornične interese. Število ekspediranih spisov pa znaša 26.649 in je v tej višini nasproti predhodnim letom zopet znatno povečano. Pri tem pa niso upoštevane vse osebne intervencije, promet strank in telefonske informacije, katerih število istotako stalno narašča.

Zbornica je prejela v tekočem letu 2480 razpisov javnih dobav in licitacij za oddajo del, na katere je opozorila zainteresente potom posebnih dopisov, pa tudi objav preko časopisja. Za nastop obrtov je izdala v tekočem letu po § 95-5 o. z. 2508 potrdil, od katerih odpade 30 na industrijske obrate in 776 na trgovske, 1164 na rokodelske, 425 na gostinske in 113 na prevozniška podjetja. Za udeležbo zainteresentov na licitacijah je izdala zbornica 988 potrdil, za dosego oprostitve skupnega davka na poslovi promet 909 ter izvornih izpiseval 945. V 424 primerih je zbornica overila fakture in račune dobaviteljev glede primernosti cen dobavljenih predmetov, dočim je število potrdil za dosego carinskih olajšav pri uvozu padlo na 197. Za razne druge trošarinske in kontrolne

svrhe je bilo izdanih 179 potrdil, tako, da znaša celokupno število potrdil 4.402. Mojstrske izpite je polagalo do konca oktobra 882 kandidatur, od katerih je 790 prestalo izpite, 92 pa padlo. Vidimo torej napredek nasproti lanskemu letu, ko je bilo v celotnem letu le 862 kandidatur, od katerih so 103 padli. Če končno dodamo, da se je v tekočem letu poleg aprilске plenarne seje vršilo 7 sej predsedništva, 3 seje industrijskega, 3 trgovskega, 3 gostinskega, 6 obrtnega, 8 Zavoda za pospeševanje obrta, 2 seje finančnega odbora, nadalje, da se je zbornica udeležila po svojih delegatih 21 konferenc v Belgradu ter konferenc in posvetovanj komor in centralnih organizacij, nadalje, da je izvršila revizijo 3 združenj in se udeležila po delegatih 161 občnih zborov združenj, vidimo, da je bil cel zbornični aparat neumorno na delu, da zadosti zborničnim nalogom, potrebam organizacij, pozivom oblastev in željam strank.

„Jugoslovenski kulturni cement“

»Jutro« na našo včerajšnjo ugotovitev o ogabnem pisanju in o lažeh proti Slovakom po svoji častniški dolžnosti molči. Skušala se je poboljšati v toliko, da danes na prvi strani že poroča o »ubogih slovaških beguncih«, ki jih Madžari skoraj bese in nage gonijo iz zasedenega ozemlja, ti ste, ki so pa tam ostali, pa — česar »Jutro« ne pove — pretepajo, zapirajo in obešajo. Čudno! Sodbe po nedeljskem »Jutrovem« pisanju bi vsega tega ne smelo biti, saj so katoliški Slovaki po njegovem z odprtimi rokami, s kruhom, soljo in godbo pričakovali madžarsko vojsko in svoje nove gospodarje. Naj »Jutro« malo pojasni, kako more vse te nasprotujoče si vesti tako mirne duše spraviti pod streho svojega, sicer nič izbirnega političnega azila?

Včerajšnje »Jutro« prinaša na prvem mestu svojega kulturnega oddelka poročilo o ustanovitvi »jugoslovenskega kulturnega kluba« v Belgradu. »Jutro« vestni kulturni reporter je lani po svoji častniški dolžnosti čisto zamolčal prizadevanje za ustanovitev »Slovenskega kulturnega kluba« in ustanovitev »Slovenskega društva« — ki bi mu morala po sedanjem političnem stanju in najnovejših zvezah biti vsaj tako blizu, kakor jugoslovensko. Vprašamo »Jutro«, kako more spraviti to demonstrativno in izvijajočo pozdravljanje »jugoslovenskih kulturnih pojavov« v sklad s političnim pobratenjem, ki ga je njegov tabor sklenil v vsem federalisti, protinacionalisti, protijugoslovenski in kar je še podobnih odločnih nasprotikov tiste kulturne, narodne in politične smeri, ki jo tako zagriženo zagovarja »Jutro« na vseh svojih straneh? Na min vsem Slovincem, ki politično ter kulturno moralo »Jutra« in »Jutrovega« tabora poznajo, se ta življenje nedavne ljubezni do duhovnega in političnega unitarizma ne zdi nič čudnega. Kakor je iz »Jutra« razvidno, pozdravljajo ustanovitev »Jugoslovenskega kulturnega kluba« v Belgradu prosvitljeni moške, ki se zbirajo okrog masonske revije »Vidice«, naslednice nič manj masonskega »Kruha«. Ljubljanski dopisnik in kulturno politični obveščevalec te revije sedi pa v »Jutrovem« uredništvu. Namen kluba bo po »Jutru« duhovno edinstvo. Tako edinstvo si je pa težko zamisljati, če naj amatarji, da je resni in resnično misli dr. Kramer, v izjavah o svojem sporazumu z dr. Mačkocom, ko je dejal, da ta sporazum pomeni začetek sprovede med dvema »nepomirljivima idejama«, namreč med jugoslovenstvom in federalizmom na vseh področjih, torej tudi na kulturnem. Dajfe pravi »Jutro«, da je treba zbrati »čim več predstaviteljev najrazličnejših miselnih in razpoložnih med Srbi, Hrvati in Slovenci, če želimo, da z duhovnim sodelovanjem, ki je danes edino nekompromitirano, omilimo politična nasprotja, razočaranja in tudi mržnjo in da najdemo v tem sodelovanju cement, ki bo predstavljal element ljubezni in smela za celotnost.« Ta čudni duhovni cement se imenuje jugoslovenstvo.

Na to bajno modrost, ki so jo zmogline res same čiste in nepomirljive jugoslovenske kulturne glave, je treba nekaj pripomniti. Z zbiranjem čim več predstavitev čim različnejših razpoložnih, je začel že dr. Kramer. Da so razpoložena novih zaveznikov zelo odlična z ozirom na JNS in na jugoslovenstvo, ki ga je ona z »Jutrom« na čelu uveljavljala, je razumljivo. Kdo bi mogel spreminiti svoje razpoložnje do tega jugoslovenstva, če pa je komaj dobra štiri leta od politične in kulturne svobode v smislu JNS, Pofa, zakona o zaščiti države, mitroviškega cementa in kar je še drugih elementov »medsebojnega človeštva in kulturne sponovanja ter kahezijske.« »Jutrov« jugoslovenski cement jemljemo mi v smislu svobode, kakršno smo e sedanjimi opozicijskimi zavezniki vred spoznali v letih 1931. do 1935. »Jutro« pristavlja še, da zavisi uspeh tega novega jugoslovensko-masonskega gibanja od »duha, ki bo vodil novo akcijo ter od širine ter objektivne višine metod, s katerimi bo odstranjeval stare predsodke.« Tudi ta objektivna širina in višina metod pri odstranjevanju slovenskih kulturnih in političnih »predsodkov« nam je znana: spoznali smo jo tedaj, ko je »Jutrov« politični tabor te, vsemu slovenskemu narodu evete predsedke odstranjeval iz slovenskih šolskih beril s seziganjem slovenske besede, z razpuščanjem slovenskih prosvetnih organizacij, z zapiranjem slovenskih političnih in kulturnih delavcev, z zagriženo borbo proti slovenski univerzi in z obupnim nasprotovanjem proti slovenski Akademiji. Naj vestni »Jutrov« kulturni beležnik rajši piše po svoji častniški dolžnosti kaj a teh pojavih, svojem taboru v izpodbudo, slovenskemu narodu pa v opomin, koliko gre verjeti današnjim kulturnim in političnim modrijanom.

linski. Takim rečem se morda smejejo pokvarjenici in pokvarjenke v pariških predmestjih, pri nas pa ne vžigajo. Škoda tudi Fernandela, ki se je moral pomizati, da je prevzel tako bedasto vlogo. So bili pa že vse kaj drugega »Trije artiljerji v penzionatu«, film, ki ga je postavil režiser Mare Allegret!

Da omogočimo obisk vsem slojem, predvajamo ta veletim že dva dni po znižanih cenah!

Zato naj nihče ne zamudi tega remek dela svetovne filmske produkcije o zemlji in njenih zakladih

Od danes naprej

najnovejši Metrov

tednik

● Sadovi zemlje ●

Kino Matica 21-24

Ob 16., 19.

in 21. uri

Znižane cene veljajo za vse predstave tega filma!

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 16. novembra.

Davi je bilo v našem mestu že kar občutno mrzlo. Ljudje, ki so zgodaj hiteli v službo, so se podvzivali, kar se je dalo, da bi bili čimprej na gorkem. Termometer je kazal kar precej nizko temperaturo — komaj + 3° Celzija. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu začelo zmrzovati, če nas ne bo ob prvi izdatnejši oblačnosti obiskal že kar prvi sneg. Vremenske napovedi napovedujejo soglasno hladnejše in oblačnejše vreme.

Železniške zapornice na Zaloški cesti

Vozovni in avtomobilski promet, ki gre čez železniško križišče na Zaloški cesti, je zelo razvit. Treba je bilo regulirati tudi Zaloško cesto. V regulacijskem načrtu pa je bila vnešena tudi razširitev železniških zapornic na križišču. Zato je ljubljanska mestna občina kupila od posestnika in gostilničarja Petra Košaka in njegove soproge Josipine svet, ki bi bil potreben za razširjenje ceste ter zapornic. Svet po računu obsega 93 kvadratnih metrov. Mestna občina ljubljanska je ta svet te dni kupila za vsoto 9.800 din.

Obrtniki pri TOI

Včeraj dopoldne je bila pod predsedovanjem stavbenika Ogrina seja obrtnega odseka Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Na tej seji so ugotovili, da se razmere v obrtni stroki kljub temu, da je nastalo veliko novih obratov, niso izboljšale. Odsek je zbornični proračun sprejel tako kakor je bil predlagan. Na seji so nato razpravljali o predlogu obrtnega odseka za četrtega podpredsednika zbornice TOI ter o osnovni obrtni združenji na zborničnem področju. Po nalogu ministrstva za trgovino in industrijo bo treba namreč skrajšati število obrtnih združenj na zborničnem področju vsaj na polovico. Odsek se je nato razgovarjal o raznih obrtnopravnih stvarih, o podporah obrtnim nadarjenim šolam ter o navodilih za poslovanje zborničnih zastopnikov v šolskih odborih. Govora je bilo tudi o avtonomiji odsekov. Popoldne je bila seja širše uprave Zavoda za pospeševanje obrti pri zbornici. Tudi to sejo je vodil stavbenik g. Ogrin. O delu v centrali je poročal tajnik TOI dr. Pretnar, o mariborskem poslovanju je govoril g. Bureš, o celjski g. Hohnje ter o novomeški g. Midorfer. Na seji so odobrili tudi proračun tega zavoda. Proračun znaša 400.000 dinarjev. Pretresali pa so tudi vprašanje, če bi morda ne bilo kazno združiti zbornični in banovinski zavod v enega samega. Na koncu je zavodna uprava odobrila še razne podpore ter delovni program.

MOL kupu e graške parcele

Mestna občina ljubljanska, ki že dalj časa smotrno in načrtno urejuje ljubljanski Grad, ima na programu še nadaljne adaptacije in preureditve. Napraviti ali pa razširiti bo treba razna pata, urediti parke ter nasade. Da bo vse to delo lahko nemoteno opravila, je od raznih posestnikov, ki imajo na Gradu svoje parcele, kupila v te namene potrebno potrebni svet. Svet je odprodalo šest lastnikov.

Zatišje na vsej črti

Čuden je današnji dan, saj valda zatišje zares na vsej črti, kjer se sicer vedno čez noč kaj zgodi. Reševalna postaja javlja, da v Ljubljani

ni ničesar novega, v bolnišnici niso sprejeli nobenih ponesrečencev, in tudi s policije je prišla vest o zatišju. Takih dni je pa v kroniki našega mesta menda res prav malo. Po pravici povedano, te vesti so res prav razveselje in želeli bi bilo, da bi bilo takih dni v letu najmanj tristo petdeset.

Ceste v Slov. goricah so slabe

Sv. Ana v Slov. goricah, 14. novembra.

Ceste v Slovenskih Goricah so velikega gospodarskega in kulturnega pomena. V povojni dobi je postal cestni promet v tej pokrajini obilen, ker smo izgubili veliko železniško progo Spilje—Radgona. Zaradi tega je bil od cestnih zvez odvisen ves narodni gospodarski napredek, zlasti pa tujski promet. Potrebna železniška proga skozi Slovenske gorice, za katero so že uvideli potrebo bivši avstrijski oblastniki pred 69 leti, je postala za zmerom pokopana, ko so zaradi takratnih narodnostnih razmer v Slov. goricah zgradili namestoma progo Spilje—Cmurek—Obrajna—Radgona, kar smo pa po vojni spet izgubili.

Na žalost moramo ugotoviti, da so mnoge ceste v Slovenskih goricah v neznosnem stanju, ki ne odgovarjajo potrebam velikega prometa, ki se vedno bolj razvija in zahteva popravila in preureditve cest. Stanje slovenjgriških cest je posebno v letošnjem poletju in jeseni ob živahnem prometu prevoza sadja, postalo povsem nevzdržno in velika ovira vsakemu prometu. Cesta Maribor—Sv. Lenart—Sv. Trojica, ki je za Slovenske gorice glavna prometna žila, je sedaj v nepopisnem stanju in za naše območje podožle največja sramota. Po tej cesti vozi dnevno do 200 avtomobilskih, med njimi mnogo težkih tovornih vozil. Zelo je razvit tukaj potniški avtomobilski promet, ki ga vzdržuje lenarska avtoprometna družba in radenska zdraviliška uprava. Ob tem živahnem prometu postaja cesta močno izdolbena in razdrapana, da postaja nevarna za ves promet pešcev in kolesarjev. Dobre take ceste poznajo prav dobro pešci ob deževnem vremenu. Ta cesta nam ne dela časti. Tujec se opravičeno zgraža nad takim stanjem. V še slabšem stanju se nahajajo stranske cestne proge v severnem delu Slov. Goric in Apaški kotlini. Te ceste so skoraj brez vsakršnega nadzorstva. Nadzorstvo nad obmejnimi cestami je pomankljivo, zlasti v gornjeradgonskem okraju.

Filmi

Ignac (Kino Sloga). Znani francoski komik Fernand se je v Ljubljani tokrat pojavil prvič v samostojnem filmu, v katerem nosi glavno vlogo. Njegov »Ignac« naj bi bil neke vrste ševček, pa je pustica daleč zgrešila svoj cilj. Ne da se reči, da ne bi bilo v filmu duhovitih mest in da se Fernandovi mimiki ter govorni igri moramo nekajkrat prav od srca nasmejati. V splošnem pa je »Ignac« zelo podoben, šibka, mestoma lasecna burka brez repa in glave; razen »sfanfare ljubezne« je »Ignac« prav gotovo najslabši film, kar smo jih bili v Ljubljani doslej videli. Osnovni odnos Mause (to je brez dvoma arijec!) do moralnih vprašanj je prav judovsko amoralen in poba-

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Kmetje pa bodo brez pomoči, navezani samo nase in na svoje pesti. Stavili bodo nove jezove, da bi zadržali blatne hudo-urnike, ki se bodo vili iz bregov, popravljali bodo stare nasipe in jih utrjevali v veri, da se bodo mogli upirati novemu navažu vode iz rudnikov. Delali bodo in se borili, da bi se ubranili nesreče in pogina. Verovali bodo, da jim bo pomagala oblast in da bodo mirno prišli lahko do svoje pravice. Prepričani so, da bodo zmagali nad zlatom, ne da bi jim bilo treba seči po orožju. Njihovo edino orož-

je je in naj bo postava, kakor je zahteval polkovnik Ferris. Lastniki zlatih rudnikov pa se bodo na tihem smejali preprošnim teh kmečkih siromakov in njihovi nesmetni potrebi živosti. Da bi oboje le hotelo držati vsaj toliko časa, da bodo vsa izpopolnjenena dela tam gori v rudnikih končana — to je bila edina želja, ki so jo glede kmetov imeli lastniki Golden Moona. Kmetje bodo pod vodstvom mirnoljubnega, pravičnega, v zmagi resnice in pravice verujočega osivelega vodja obupa-

no, toda mirno gledali, kako jim hudo-urniki odnašajo ne samo sadowe dela, marveč tudi domove in samo zemljo, ki jih je toliko let redila.

In vse bo zastoj! Zlata bo vedno več — za kogar ga bo, zemlje in njenih sadov pa vedno manj.

Dvanajsto poglavje.

V hiši tete Rosane.

Od tistega večera, ko je prišlo do spora med Sereno in med očetom, se je v Ferrisovi hiši vse spremenilo. Videti je bilo na vsem življenju, da se je med dekletom in med starim polkovnikom nekaj prelomilo. Udarili sta skupaj dve nasprotiji: mladost in starost, ljubezen in ponos, zlato in zemlja.

Serena je živela še bolj sama zase, kakor pa prej.

Oče se je vedel, kakor da se boji naenkrat razgovor o Whitneyu ali kakor da mu je nerodno omenjati oni večer, ko sta se spila s hčerjo. Bil je precej manj doma kakor prejšnje čase. Imel je toliko posla s svojimi zadevami in z zadevami ostalih kmetov, katerih pravda je tekla pred sodiščem in so ne- strpno čakali sodbe, ki naj bi pregnala zlatokope z bregov nad dolino. Ferrisu so ti posli hodili prav, zaradi njih je bil ponajveč zunaj in se je s Sereno le malokdaj in še tedaj samo za kratke trenutke videl.

Njegova odsotnost je bila po volji tudi Sereni. Ni si želela, da bi bila z očetom spet skupaj ob taki priliki, kakor je bila zadnja. Oče se ji je tisti večer, ko sta govorila o Whitneyu, pokazal v

docela drugi luči, kakor ga je pa poznala dozdaj.

Veliko je premišljala, zakaj je bil tak do nje in ga je vedno bolj razumela ter ga skušala sama pred sabo opravičiti, ni pa mu mogla odpustiti bolečine, katero ji je bil zadal tisti večer.

V tem razpoloženju je imel več smisla za vse, kar se je dogajalo okoli nje in kar se je godilo po dolini. Njenim očem zdaj ni ušlo zlo, ki ga je rudnik Tenspot donesal vsak dan njenemu očetu in vsem kmetom po dolini. Njihova zemlja se je vedno bolj krčila, pridelek je bil vedno manjši in slabši, ne zato, ker bi bila zemlja slaba, marveč zaradi motne blatne vode, ki je polje preplavljala dan za dnem. Blato in voda sta spremenjla sadowe zemlje v trohno, v mulje in močvirje.

Serena je čutila, kako postajajo dnevi težji in hušji. Videla je, da je stari, osiveli oče vzel na svoje rame vso odgovornost za rešitev teh težav. Zanimarjal je zaradi tega svoje lastne posle. Vse pri hiši in na polju je šlo rakovo pot, ko ni bilo gospodarja nikdar doma. Prejšnje čase je bil vedno sam pri slehernem delu in pazil na delavce, zdaj so delali, kakor se jim je zdelo. Če pojde tako naprej, bo šlo vse domače gospodarstvo po zlu.

Serena, ki je tako visela na domu in na polju, si je prizadevala, kar si je mogla. Zatajila je svojo lastno bolečino in iskala izhoda iz tega težavnega stanja, toda videla je, da sama ne zmore. Rada bi bila rekla očetu, toda bala se je, da jo bo trdo zavrnil, češ kako mu

more prisojati, da bi on ne videl tega, kar vidi neizkušeno dekle.

Premišljala je in premišljala, kam bi se zatekla. Zelela si je, da bi se Jared oglašil tudi zaradi tega, da bi ga prosila sveta. Toda od njega ni hotelo biti glasu.

Zato se je po dolgem razmišljanju odločila, da pojde po pomoč k stricu Ralphu. To je bil edini sorodnik, za katerega je vedela, edini človek, ki je poznal njihove domače razmere in gospodarstvo. On bi ji lahko svetoval in pomagal.

Morda ni to bil edini vzrok, da se je odločila za pot v San Francisco, morda je nathem pričakovala, da bo tam videla še koga drugega. Tam je bil Jared, ki ji ni dal glasu, odkar je bil odšel tako nenadno v San Francisco.

Nenadno se je zasačila v mislih nanj. Ko se je zavedala, se je začela samu pri sebi karati, zakaj se udaja takim ne-spametnim pričakovanjem. Zlatokopom ni dobro zaupati, je dejal oče zadnjice. In prav je imel. Morda sta se z očetom res domenila in sklenila pogodbo, da se Jared ne bo več prikazal v njihovi hiši in da je torej vsega konec.

Zato je sklenila, da v mestu ne bo nič mislila nanj in da ga ne bo iskala. Sirota se je hotela prisiliti v nekaj, kar je bilo že naprej gotovo, da ne bo mogla držati.

Govorila si je, da je navsezadnje v mestu tudi Lance. Tudi on ji ni nič pisal, toda saj sta se vedno tako rada imela. Če se bosta dobila, bo Lance gotovo gledal in se vrnil domov, da pomaga pri zanemarjenem gospodarstvu.

(Foto Warner Bros.)

Kmetje pa bodo še naprej stavili nove jezove in popravljali stare...

Od tu in tam

Svoj peti volivni govor bo imel v nedeljo predsednik JRJ in predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. Tokrat bo govoril v Banjaluki. Poseben pripravljani odbor pripravlja dr. Stojadinoviću svečan sprejem. Do Bosanskega Novca mu dobro prišli nasproti zastopniki vseh krajevnih in okrajnih organizacij JRJ z ministrom dr. Bogoljubom Kujundžićem na čelu. Pričakujejo, da bo na shod prišlo več desetstoseč volivcev.

Proti sodelovanju združene opozicije z JNS se je izjavila tudi skupina opozicijske leve, katero vodi znani belgradski odvetnik in svoječasn predstojnik narodne skupščine dr. Ivan Ribar. V Belgradu je imela ta skupina pred dvema dnevi zborovanje, na katerem je bilo sklenjeno, da bo skupina odločno nastopila proti imenovanemu sporazumu. Posebni odbor bo izdelal resolucijo, ki bo objavljena za javnost.

Razstava »Tri leta vlade dr. Milana Stojadinovića« je imela v Sarajevu nad vse pričakovani velik uspeh. Vse dni je bila razstavna dvorana prepolna obiskovalcev ne samo iz mesta, temveč tudi iz bližnje in daljne okolice. Razstavo so že zaprli in jo premestili v Kragujevac. Tam bo odprta štiri dni.

Krvalo se je končala vaška zabava s plesom v Starem Gradu pri Sisku. V nedeljo je bila tam zabava, na kateri so tamburaši igrali tudi tako imenovane solo plesne, pri katerem sme plesati le tisti, ki je tamburaše posebej plačal. Gjurov Stubič pa se tega običaja ni držal, temveč se je vmešal v kolo. Nastalo je prepiranje, najbolj pa so se razburjali tamburaši, ker so prišli ob posebno nagrado. Ko se je vse razplamtelo, je prišel s sekuro v roki Gjurov brat Ivan in začel divje mahati okoli sebe. Ko so se ljudje razbežali, so ležali na tleh trije težko ranjeni. Prepeljati so jih morali v bolnišnico. Čim je iz vsaj odpeljal voz z ranjenimi, je bušnil ogenj iz gospodarskega poslopja Ivana Stubiča. Preden so gasilci z zastarelim orodjem začeli gasiti, so bile v plamenih zaradi vetra že tri sosednje zgradbe. Vse je pogorelo do tal, a orožniki so odprljali v zapore najbolj razgnete pretepače. Za požigalce pa ne vedo.

Vodo so odkrili v Starem Gradu na Hvaru. Kraj in sosednje vasi so trpeli zaradi pomanjkanja vode, ne da bi jim mogel kdo pomagati. Studencev namreč nikjer ni bilo. Vendar pa so spravili skupaj komisijo strokovnjakov, ki je začela vrtati. Res je na nekem mestu odkrila v globini 16 metrov zdravo vodo v veliki množini, da bi zadostovala za potrebe kraja. Sedaj bodo skušali dobiti podporo pol milijona dinarjev in takoj napeljati vodovod.

Težke vprežne konje kupujejo Nemci v Medijurju. Te dni se mudita tam dva trgovca iz Hamburga, ki plačujeta za vsakega močnega konja po 6000 do 10.000 dinarjev. Letos sta ta dva trgovca izvozila iz okolice Čakovca že 1300 konj in kmetom plačala zanje 12 milijonov dinarjev.

Na pogreb umrlega predsednika turške republike in ustanovitelja moderne Turčije Kemala Atatürka bo odšla tudi skupina jugoslovanskih muslimanov. Večidel teh spoštovalcev Kemala Atatürka se zbira v Bosni.

Senzacionalna razprava pred sodiščem v Petrinji je vzbudila med ljudmi veliko zanimanje. Trgovca Sima Djaković, ki je najel požigalca, da je zažgal njegovo hišo z ženo in služkinjo vred, je hotel priti na najbolj enostaven način do visoke zavarovalnine, obenem pa se je hotel znebiti svoje žene. Na sodišču pa so odkrili še druge razloge za zločin. Djaković živel v nedovoljenih odnosih s svojo sestro, zaradi česar mu je bila prava žena nekakša očitujoča vest. Ko je sodišče razpravljalo o tej zadevi, je bila razprava tajna. Trgovca in požigalca pa se na sodišču obremenjuje na vse načine. Večidel krivde pada na Djakovića, kajti o požigalca trdijo vse priče, da je bil vedno tak bojazljivec, da ni verjetno, da bi mogel izvršiti tak zločin. Bržkone je bil le slepo orodje v rokah trgovca. Razprava bo trajala bržkone še dva dni.

Besna Amakonka biva v banatskem kraju Kula. Pred dvema dnevi se je vdova Ilona Kirman sprla s svojim sosedom Radom Krnjavcem in mu s sekuro razlajala glavo. To pa ni prvi zločin divje Ilone. Pred tremi leti je s sekuro ubila svojega moža, pa je bila zaradi treh svojih nedolžnih otročev obsojena le na dve leti roboje. Lani je obšla svojega ljubčka z raztopino kamene sode. Te dni pa je spet ubila človeka. Po vsej verjetnosti tokrat ne bo nšla težki kazni brez ozira na svoje male otročice, ki bo zanje boljše, da pridejo ven iz bližine svoje divje matere.

Svojo mater je ubil 18-letni Mijo Krevak iz Sibinja pri Slavovskem Brodu, da bi rešil čast družine. Krevakova, ki je imela že 46 let, je ostala pred dvema letoma vdova. Imela je dve hčerki in sina Mija, ki je bil silno pridlen in pošten fant. Otrokom pa nikakor ni šlo v glavo, da se je njihova mati mogla spozabiti tako daleč, da je imela s sosedom nedovoljene odnose. Mijo je skušal mater večkrat spraviti na pravo pot, pa vselej zaman. Zato je sklenil maščevanje. Povabil je mater, da gresta skupaj na postajo po nek paket. Ko sta se vračala, pa je sin vzel iz žepa sekuro in mater ubil.

Da bi se polastil vsega premoženja, je Vasa Antić iz Tovarševa pri Bački Palanki dal ubiti svojega očeta in ga potem še obesiti. Stari Miloš Antić ni bil bogataš, imel pa je nezadolženo posestvo in še denar. Mir je bil v hiši vse dotlej, dokler se ni priselila sinova žena Tereza. Ni ji šlo v glavo, da je stari Miloš že gospodar posestva kljub svojim visokim letom. Začela je etarca neprestano nadlegovati s predlogi, naj vse imetje prepiše na sina. Ker ni bilo uspeha, je nagovorila svojega moža, naj očeta spravi s poti. Vasa je najel nekega pianca in sosedo, ki sta očeta, ko je bil v hlevu, vrgla okrog vratu zanjko in ga zadavila. Takoj nato pa sta ga obesila. Vasa je šel naslednjega dne prijavit orožnikom, da je našel eva-jega očeta obešenega. Toda preiskava je takoj ugotovila, da je etarec umrl nasilne smrti. Orožniki so aretirali Vaso, njegovega pomagača in sosedo.

»Slovenski dom« in širite
Slovenski dom!

Razne zanimivosti iz zemljiške knjige

Nad 14 milijonov vknjiženih, nad 1,700.000 izbrisano

Ljubljana, 16. nov. Zemljiška knjiga ljubljanskega okr. sodišča, ki sedaj obsega tako nepremičnine v mestu, kakor tudi v okolici, je za september bila dober gospodarski barometer, ki je pokazal, kako so bile živahne razne zemljiške kupčije in kako je bil založen hipotekni trg z denarjem, in kako so posredniki in lastniki hiš iskali pri ljubljanskih denarnih zavodih najrazličnejša posojila. Okoliški kmet je v prvi vrsti iskal manjša posojila za kritje najnujnejših potreb, za poravnavo raznih tekočih obveznosti. Ta posojila so znašala zneske od 2000 do 50.000 din. Mnogi varčni delavci pa so iskali posojila za zgraditev svojih hiš v okolici. S prihranki so si najprej kupili svet in so deloma poplačali prve stroške za zgradbo, nato pa so ostanek poravnali z najetiimi malimi posojili. Mnoga podjetja so dobila pri denarnih zavodih večje hipotekne kredite.

V septembru je bilo pri okrajnem sodišču predloženih 123 zemljiško-knjižnih predlogov, ki so se nanašali na vknjižbo posojil in hipoteknih kreditov v celotnem znesku 14.321.186 din. Vknjižene so bile čedne milijonske vsote, takole: en milij. 700.000 din, dalje 1.800.000 din in naposled 4.875.000 din. To je bil najvišji hipotekni kredit, ki je bil letos dovoljen od nekega denarnega zavoda privatniku. Vknjiženi pa so bili tudi prav nizki zneski po 1000, 2000, po 10.000 in 20.000 dinarjev, odnosno še višji.

Zemljiška knjiga je dalje septembra izbrisala 41 dolgov, starih in novejših, ki so bili vknjiženi pri posvetitvi v mestu in okolici. Izbrisana sta bila dva nad 80 let stara dolgova in skupnem znesku 1375 goldinarjev, dalje neki kronski dolg v znesku 800 kron. Skupno pa je bilo izbrisanih za 1.794.852 din dolgov. Najnižji dolg, 27 din, je bil izbrisan; najvišji izbrisan dolg pa je znašal 450.000 din.

Poslovanje Priv. agr. banke je razvidno tudi iz zemljiške knjige. Septembra je ta banka prevzela 9 terjatev, ki so bile vknjižene pri pose-

stvih, zasčitenih po zakonu, in skupnem znesku 841.516 din. Terjatve se nanašajo na vknjižena posojila denarnih zavodov, ki jih je sedaj prevzela omenjena banka in se je zaznamoval v zemljiški knjigi prenos teh posojil na ime PAB.

Zadnji čas od konca septembra je opaziti izredno živahne kupčije z zemljišči. Letošnje leto je splošno prav živahno glede zemljiških kupčij. Zemljiškoprometna komisija pri okrajnem sodišču, ki ji predseduje starešina g. Jakob Jerman, ima mnogo posla in vsakih 14 dni zaseda, da odobri kupne pogodbe. Letos je komisija zaznamovala že 1850 kupnih pogodb. Komisija ima nalogo, da točno ugotovi, da li je bilo kako posestvo, hiša, parcela prodana našemu državljanu ali pa inozemcu, ki so izvezli v obmejnem pasu, da ne morejo nakupovati realitet.

Pokojninski zaklad odvetniške in notarske zbornice je skoraj dogradil trinadstropno stanovanjsko hišo v Cigaletovi ulici nasproti justnijske palače. Izvedel pa je ta fond še drugo transakcijo. Menjalnim potom si je pridobil hišo št. 48 na Bleiweisovi cesti od stavbenika I. Slokana. Ta hiša, ki spada pod vl. št. 595 k. o. Kapucinskih predmestje, je bila v pogodbi cenjena na 1.800.000 dinarjev. Pokojninski zaklad pa je odstopil stavbeniku Slokanu svoje stavbne parcele v Mariboru, ki leže v k. o. Sv. Magdalena. Parcele obsegajo skupno površino 1833 m² in so bile cenjene na 585.000 din. Razliko 1.215.000 din je Pokojninski zaklad takoj ob podpisu pogodbe izplačal stavbeniku Slokanu, ki namerava na teh stavbnih parcelah graditi razne stanovanjske hiše.

Mestna občina Ljubljana je od raznih posestnikov odkupila na Gradu mnogo privatnih parcel in travnikov in skupni površini 4571 m² za celotno ceno 45.710 din. Lastniki so svet občini prodali po 10 din m². Ta svet bo občina porabila, da po načrtih mojstra Plešnika napravi nova, lepa in položna sprejemalnice, nove parke in nasade. Ko bodo vsa ta dela izvedena, bo Grad ena najvabljivejših izletnih točk.

Občinskimi hranilnicam bodo vrnjene naložbe pupilno varnega denarja

Maribor, 15. novembra. Svoj čas je v Sloveniji v naših gospodarskih krogih povzročila povsem upravičeno veliko nezadovoljnost odredba, da sme pupilno varen denar eprefemati le Državna hipotekarna banka, ves tak doslej naložen denar pa morajo regulativne hranilnice odkazati Hipotekarni banki. Na ta način so iz Slovenije potegnili milijonske vsote, ki so se gospodarstvu poznale zlasti v časih, ko ni bilo nikjer denarja in kreditov. Ta, za slovensko gospodarstvo pogubna odredba, bo sedaj odpravljena.

Te dni so se v Belgradu mudili zastopniki slovenskih občinskih hranilnic, ki so najprej obiskali upravnika Državne hipotekarne banke, s katerimi je bil v soglasju s prizadetimi ministrom dosežen sporazum v tej smeri, da bodo ob-

činskimi hranilnicam vrnjene naložbe pupilno varnega denarja. Naložbe do zneska 5000 din bodo hranilnice dobile vrnjene brez dovoljenja, naložbe do poljubnih zneskov pa z dovoljenjem ministrstva za trgovino in ministristva za finance.

Zastopniki občinskih hranilnic so bili sprejeti tudi pri trgovinskem ministru, k je že podpisal novo uredbu o občinskih hranilnicah, ki med drugim določa tudi to, da so občinske hranilnice oproščene plačanja davkov. Ker je uredba podpisal tudi že finančni minister, bo kmalu stopila v veljavo.

Z upraviteljem Hipotekarne banke so se zastopniki hranilnic sporazumeli tudi o sodelovanju teh hranilnic z Hipotekarno banko o finansiranju občin, ki je doslej bilo vezano z občutnimi težavami.

Ljubljana pred zaključkom jesenskega ligaškega prvenstva

Z nedeljsko tekmo med Haškom in našo Ljubljano je Ljubljana se zaključil prvi del ligaškega nogometnega prvenstva. V prvem delu prvenstva je morala Ljubljana mnogo potovati in smo imeli v Ljubljani dosedaj le 4 tekme, medtem ko je morala naša enajstotica odigrati na tujih igriščih šest tekem. Dosedanji uspehi so bili: na domačem igrišču neodločena igra s sarajevsko Slavijo, dve zmagi nad Hajdukom in Sparto, in en poraz proti BSK-u; na tujem pa neodločena igra z Baskom, ter porazi z Gradjanskim iz Skoplja in iz Zagreba, z Jedinstvom, Jugoslavijo in varazdinsko Slavijo. Zadnja tekma z Varazdinci pa še ni končevalno verifirana. Izkupček je bil šest točk, količnik v golih je pa 10:21 (med njimi štiri avtogoli), najtežji je bil oni poraz v Zagrebu, kjer so naši dobili šest golov, dali pa niso nobenega.

V začetku sezone so naši začeli odlično: zmaga proti Hajduku in slija igra proti BSK-u, ki jo je Ljubljana izgubila povsem nezasluzeno, so dajali najboljše upanje za bodočnost. Zal pa je ostalo samo pri upanju. Ze naslednja tekma s sarajevsko Slavijo, ki je bila tedaj izredno slaba in potem vse kasnejše tekme so pokazale, da z mostvom ni vse v redu. Uprava je bila stalno prisiljena menjavati igralce, zlasti v napadu. Posledica je bila, da je postal napad slab in ne učinkovit in da se nikakor ni mogel znebiti. V nedeljo smo videli Ljubljano v malo spremenjeni postavi v napadu. V notranjem triu so igrali Grinlal, Pupo in Bertonec. I. Igra, ki jo je nudil ta trio z obema kriloma prvih dvanajset minut tekme z zemunsko Sparto, je bila nekaj izrednega, kar v ljubljanskem napadu še nismo videli zlepa. Zal možje niso držali do konca, ker jim manjka zadostne telesne kondicije. Vsekarer pa je to napad, ki ga kaže obdržati. Mnogi zlasti oporekajo postaviti Pupota na mesto desne zveze, češ da je njegovo pravo mesto le v krilski vrsti, kjer je igral že od nekdanj kot srednji krilec. Stališče, ki se da upravičeno zagovarjati. Pupo je paš do-

ber igralec, ki je potreben tudi v krilski vrsti. Napad je bil dosedaj neučinkovit in je ravno s tem novim triom postal mnogo bolj in nevarnejši. Ravno zaradi tega je postavitev Pupota v prednje vrste upravičena, zlasti ko se na njegovem mestu vse bolj uveljavlja dobri Serer, ki je dal v nedeljo dobro in zadovoljivo igro. Zdi se, da nikakor ne gre več menjati postav, temveč naj napad Ljubljane ostane tak, kot je bil v nedeljo proti Sparti. Pred nami je še polovica prvenstva.

Ljubljana v prvem delu prvenstva ni napravila mnogo. Res je sicer, da je večino iger morala igrati na tujih igriščih, toda količnik je kljub temu zelo majhen. V drugem delu prvenstva bomo videli večino iger doma in zato tudi računamo, da se nam ob koncu prvenstva ne bo treba bati izpada, kot smo se tega bali vsako leto! Sramota bi bila za ves slovenski nogomet, če Slovenijo ne bi mogla dati niti enega ligaškega moštva. Ni bi se znalo uspešno postaviti ob stran drugim ligaskim klubom v državi.

Zadnjo preizkušnjo v prvem delu ligaškega prvenstva ima naša Ljubljana prestati prihodnjo nedeljo proti Haški, ki ima letos najbolj neverjetne rezultate. Hašk je izgubil v Zagrebu proti Jedinstvu z 5:1, zadnjo nedeljo pa je v Belgradu proti BSK-u zaigral tako odlično, da ni mnogo manjkalo, da bi zmagal. Nedeljska tekma bo torej za našo ena najtežjih preizkušenj v prvem delu prvenstva. Mi upamo na najboljšo.

Proti verifikaciji nedeljskih ligaskih tekem sta se pritožila Jedinstvo in Bask.

Angleška nogometna reprezentanca bo po sklepu svoje zveze v poletju leta 1939 nastopila v srednji Evropi trikrat. Dne 7. maja nastopi v Varšavi proti poljski reprezentanci, 14. maja v Budimpešti proti Madžarom in 21. maja v Belgradu proti jugoslovanski reprezentanci. Sklep angleške zveze je definitivni.

Veliki holandski šahovski turnir

V šestem kolu Capablanca izgubil, Aljehin utegne zmagati nad Finejem

Šesto kolo velikega mednarodnega šahovskega turnirja na Holandskem je prineslo nove presenečenja. Mladi Keres se je boril z bivšim svetovnim prvakom Capablancem in ga takoj pri prvem spopadu v sijajni igri porazil ter se tako dozdaj prerinil na drugo mesto v tabeli, ki si ga delita z Aljehinom, sveda morda samo za toliko časa, dokler ne bo padla odločitev v igri Aljehin-Fine, ki je bila prekinjena. V končnici ima dr. Aljehin le nekaj prednosti, čeprav mu je Fine ugrabil kmeta. Če se dr. Aljehinu posreči vzeti Pino-vo obe točki, bo to Finejev prvi poraz, ki ga je doživel na velkem holandskem turnirju. In ta zmaga bi se za dozdaj največjega svetovnega mojstra tudi spodobila. Botvinik je igral s Flohrom enakovredno in sta se igralca znašla v končnici, ki je zelo enostavna, in ki nikomur ne obeta zmage. — Euwe ne igra na tem turnirju ravno najboljšo. Šesta igra mu bo najbrže prinesla nov poraz, ki mu ga bo zelo verjetno zadal Reshevsky.

Ker igrajo na tem turnirju sami najboljši šahisti sveta, je po šestem kolu njihovo stanje precej izenačeno, če izzamemo Flohra in Reshevskega, ki zavzemata zadnje in predzadnje mesto. Tudi število prekinjenih partij je spričo tega dejstva precej veliko, tako da je sedanje stanje še

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Tempera-tura		Relativna vlažn.	Oblačnost	Veter	Pada-vine	
			na j.	na n.				m/m	vrsta
Ljubljana	774,0	8,0	20	8,9	10	N ₁	—	—	—
Maribor	774,8	8,5	10	9,0	10	0	—	—	—
Zagreb	777,3	8,0	3,0	9,0	10	ENE ₁	—	—	—
Belgrad	777,2	8,0	2,0	9,0	10	0	—	—	—
Sarajevo	778,6	7,0	3,0	9,0	10	0	—	—	—
Vis	773,6	11,0	7,0	8,0	0	SE ₁	—	—	—
Split	773,6	16,0	8,0	5,0	0	NNE ₁	—	—	—
Kumob	770,9	17,0	6,0	6,0	0	NNE ₁	—	—	—
Rab	774,9	13,0	8,0	7,0	0	0	—	—	—
Dubrovnik	772,0	17,0	9,0	5,0	0	NE ₁	—	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno in spremenljivo vreme. — Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Iz noči do 9.55 je bilo popolnoma oblačno. Ob 10 se je oblačnost pretrgala in posijalo je sonce, toda le za kratko dobo, kajti takoj se je zopet preoblačilo. Ob 12.30 se je oblačnost ponovno preoblačila, nakaš se je vedno bolj in bolj jasnilo; ob 14.35 je bilo popolnoma jasno in je tako ostalo ves ostali čas. Popoldne je pihal tudi zmeren severozapadni.

Koledar

Danes, sredo, 16. novembra: Oskar.
Četrtek, 17. novembra: Gregorij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 45; mr. Trukoczy, Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, opozarja vse člane, da bo letošnja glavna skupščina v nedeljo 27. novembra v Splitu. Prijave za udeležbo naj se pošljejo sekciji do 18. novembra in hkrati nakaže kongresna taksa 25 din, kdor se bo udeležil tudi skupne večerje pa še 30 din, skupaj torej 55 din. Na železnici je odobrena četrtinska vožnja za člane in polovična za spremljevalce.

Na III. prosvetnem večeru Prosvetnega društva Trnovo, drevi ob 8 v društvenem domu bo imel skioptično predavanje g. p. Roman Tominec, pod naslovom »Povest o dveh mestih« (Benetke—Firenca). Za uvod zapoje fantovski zbor nekaj pesmi.

Štipendije in podpore iz fonda za finančno kontrolo. Finančno ministristvo je razpisalo natečaj za štipendije in podpore aktivnih in upokojenih organov finančne kontrole. Prošnje je vložiti najkasneje do 1. decembra t. l. Podrobnejša navodila dobe upokojenci pri oddelkih finančne kontrole.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sreda, 16.: »Labodkac«. Premiera. — Premierski abonma.

Četrtek, 17.: »Car Fjodor«. Red četrtek.

Petek, 18. ob 15.: »Izsiljena ženitev, ljubezen zdravniške«. — Dijaška predstava po globoko znižani cenah od 14 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Sreda, 16.: »Don Kihote«. Red Sreda.

Četrtek, 17.: Poljub. Red A.

Petek, 18.: zaprto.

S ponarejenim potrdilom dvignil denar

Danes se je pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča zagovarjal posestnik in drevosničar Ivan Stuhec iz Murskega. Obtožnica pripoveduje o njem naslednje: Obtožene je bivši predsednik krajevnega šolskega sveta v Vutji vasi. Šolskemu odboru je dne 29. 8. 1936 predložil potrdilo nekega posestnika Franca Starčka, ki potrjuje prejem zneska 400 din na račun dobave 4 klaster drv, katere je dobavil krajevemu šolskemu svetu. S tem potrdilom je obtožene dvignil pri šolskem odboru 400 din. Po ugotovitvah orožnikov pa Franc Starčk drvi sploh ni pripeljal, še lepše je pa to, da kakega Franca Starčka v bližnji okolici sploh ni. Tudi kaka druga oseba šolskemu odboru ni dobavila nikakih drv.

Obtožene se zagovarja, da je potrdilo pristno in neponarejeno in da je resnično pri imenovanem Starčku naročil in plačal drva. Ta zagovor pa seveda ne drži, ker nihče ni šolskemu odboru prodal drv. Starčka pa kakor rečeno, v vsej okolici niti ni. Obtožene si je pač dobavitelja gladko izmislil in si je nekje dobil ponarejeno potrdilo, s katerim je mogel dobiti denar.

Sodniki so ga obsodili zaradi uporabe lažne listine na 4 mesece strogega zapora, 200 din, v primeru neizterljivosti še 4 dni zapora. Oproščan pa je bil krivde, da bi bil sam napisal to lažno listino.

Metlika

Zadnje dni je bilo v naši okolici zopet veljavno, posebno pa v okolici Drašča. Tatovam so postale tarče zidance. Posestniki Mariji Kostelce iz Krmačine je tat s ponarejenim ključem odklenil zidance in odnesel okrog 30 kg masti, posestniki Mariji Pint 8 kg težko šunko in 31 žganja, pos. Sepaherju iz Zeleznikov pa je odpeljal okrog 400 l vina iz kleti v »Repici«. Pred nekaj dnevi je čul Ban v Kamenici v svoji kleti pod hišo nek ropot. Ker je bila noč svetla, je šla žena pogledat in je videla, kako je zbežal neki K. iz Zeleznikov iz kleti in pustil v ključavnici ponarejen ključ. Tatu so orožniki naslednjega dne prišli. Verjetno je, da je bil ta tat le član večje tatinske tolpe iz sosednje Hrvaške.

Omahen Franci

Naše izseljevanje v letih 1936 in 1937

Banovina	Povračanje l. 1936					Povračanje l. 1937					Razlika v povračanju med l. 1936 in l. 1937.		
	kontinentalno	Od skupnega povračanja procentov	Interkontinentalno	Od skupnega povračanja procentov	Skupno	kontinentalno	Od skupnega povračanja procentov	Interkontinentalno	Od skupnega povračanja procentov	Skupno	Dvig	Padeč	V procentih
Dravska	1782	89.01	220	10.99	2002	2886	90.05	319	9.95	3205	1203	—	60.08
Savska	514	39.79	778	60.21	1292	666	40.96	960	59.04	1626	334	—	25.85
Vardarska	514	83.99	98	16.01	612	360	69.36	159	30.64	519	—	93	17.91
Primorska	233	41.17	333	58.83	566	140	25.18	416	74.82	556	—	10	1.79
Dunavska	116	26.48	322	73.52	438	205	34.91	382	65.09	587	149	—	34.01
Zetska	7	11.86	52	88.14	59	1	0.68	145	99.32	146	87	—	147.45
Vrbaska	103	81.75	23	18.25	126	32	49.23	33	50.77	65	—	61	93.84
Drinska	35	66.04	18	33.96	53	1	4.00	24	96.00	25	—	28	112.00
Moravska	34	75.56	11	24.44	45	12	52.17	11	47.83	23	—	22	95.65
Beograd, Zemun, Panjevo	7	53.85	6	46.15	13	—	0.00	13	100.00	13	—	—	—
Skupno	3345	64.25	1861	35.75	5206	4303	63.60	2462	36.40	6765	1559	—	29.94

Vrnitev domov

Tudi tabela o vrnitvi naših izseljencev v domovino nam potrjuje gornja izjava. Ker je izseljevanje v naši državi najmočnejše v Sloveniji, tako je tudi povračanje najmočnejše v Sloveniji. Od 5206 povratnikov v Jugoslavijo l. 1936 jih je bilo iz dravske banovine 2002, iz savske banovine 1292 in iz vardarske 612. Leta 1937 se je vračanje v splošnem povečalo od 5206 na 6765 in sicer v dravsko banovino 3205, v savsko 1626 in v dunavsko 587. V drugih banovinah ne predstavlja niti povračanje kakšnega večjega problema.

To visoko izseljevanje kakor tudi visoko povračanje v Sloveniji znova dokazuje in potrjuje, da se slovenski izseljenski kader zbira predvsem iz vrst revnejših slojev, ki v domovini ne najdejo zasluzka in kruha in gredo zato v tujino, ne iskat nove domovine, ampak samo zasluzka, ki ga doma niso dobili, da se z zaslužkom vrnejo zopet v domovino. Razmere v Sloveniji torej niso take, da bi mogle zaposlovati in dati kruha vsemu svemu prebivalstvu in zato je izseljevanje nujno ravno tako kot tudi počasno propadanje doma.

Naši izseljenci se vračajo predvsem iz evropskih (kontinentalnih) držav, čeprav je to kontinentalno povračanje od leta 1936 na leto 1937 po nekaterih banovinah zelo padlo (v vrbaski od 81.75% na 49.23%, v drinski banovini od 66.04% na 4%, v Beogradu-Zemunu-Pančevu od 53.85% na 0%). O vzrokih tega odstopnega padanja kontinentalnega povračanja je mogoče misliti marsikaj in temu iskati vzrokov tako v dotičnih državah, kjer so naši izseljenci, kot v naši državi. Interesantna je tudi, da se je povračanje l. 1937 dvignilo

od onega iz l. 1936 samo v štirih banovinah (dravska, savska, dunavska, zetska), v petih banovinah pa nazadovalo in ostalo brez razlike v Beogradu-Zemunu-Pančevu.

Bilanca

Tudi pri bilanci vidimo isto sliko: Največji odtok prebivalstva je iz Slovenije.

Leta 1936 se je po odstetju povratnikov izselilo po absolutni višini največ iz vardarske banovine (samo 612 povratnikov), vendar samo 1.296, pro mille prebivalstva, med tem ko je bil istočasno odtok prebivalstva iz dravske banovine 1.804 pro mille. Še bolj je očitna gornja trditve l. 1937, ko se je po odstetju povratnikov izselilo iz Slovenije 4217 ljudi, t. j. 3.763 pro mille odtoka prebivalstva, najmanjši pa je odtok prebivalstva iz drinske banovine (l. 1936 vračanje celo večje od izseljevanja, l. 1937 pa je bil odtok prebivalstva samo 0.002 pro mille) in iz moravske banovine (l. 1936 0.022 pro mille, l. 1937 pa 0.035 pro mille).

Katerim državam dajemo svojo kri in koliko

Od našega izseljevanja v evropske države (kontinentalnega izseljevanja) gre največ naših ljudi v Francijo.

Po vrstnem redu je odšlo l. 1936 največ naših ljudi v Francijo (4249), na drugem mestu v Turčijo (969), na tretjem v Češkoslovaško (657) in na četrtem mestu v Nemčijo (589). Zanimiv je odtok naših ljudi l. 1936 v Turčijo in pa v malo

Albanijo, ki je sprejela skoro toliko naših izseljencev kot Nemčija, 573.

Narod sam čuti v svojem izseljevanju, da v gostu obljubljenih državah zanj ni mesta in stvarno je izseljevanje v te države zelo malenkostno: v Luksemburg l. v Švico 6, v Holandijo 8, v Italijo 12 in v Madžarsko 18.

Razmere v državah, kamor se izseljujejo naši ljudje, pa se zrcalijo v povračanju iz teh držav. Vazno za naše izseljevanje, katerega močan procent je včasih šel v Belgijo in Holandijo, da je leta 1936 imela Belgija 82.23% več povratnikov kot pa izseljencev, Holandija 91.57% več povratnikov, Luksemburg 88.88% več povratnikov in Italija 79.66% več povratnikov kot pa izseljencev itd. Te države, ki nam v slabih časih dajejo več povratnikov kot pa sprejemo izseljencev, nam dokazujejo, da je tam naš človek v vsaki krizi takoj postavljen na cesto in naj nam bo za bodoče to nauk, da je izseljevanje v te države preje vredno premisleka.

Relativno največ naših izseljencev je l. 1936 obdržala Albanija (98.25%), na drugem mestu Turčija (94.53%), na tretjem mestu Grčija (90.47%) in na četrtem mestu Češkoslovaška (90.41%). Nemčija obdrži samo 67.40% naših ljudi, Francija pa samo 52.50%.

Leta 1937 so se številke večinoma malo povečale, vendar pa se odnosi bistveno niso izpremenili. Izseljevanje v Francijo se je dvignilo od 4249 na 7607, v Nemčijo od 589 na 2562, v Turčijo od 969 na 1106, v Češkoslovaško od 657 na 671 in v Romunijo od 470 na 630.

Kos švedske obale zdrknil v morje

Nenavadni zemeljski usad, ki je geološkim strokovnjakom uganka

Pred dobrim tednom so časopisi objavili poročilo o zaporednih zemeljskih usadih na Švedskem. Posebna dva takšna usada sta bila večjega obsega in sicer pri Sundsvallu ob morem obali. Tam se je nenadoma pogreznil pod morsko gladino kakih tisoč metrov dolg kos obale. Zemeljske plasti, ki so se pogrezle, so obetale že kakih pet metrov pod morsko gladino.

V Ostrandu imajo večjo tovarno za bombaž. Delavci so tega dne ravno hoteli zapustiti tovarno, ko so naenkrat začutili močan potres. Razbile so se vse svetilke in celo predilniški stroji so se začeli na svojo moč majati, kakor bi bile to skatlice iz lesa. Iztrili je dalje mal vlak, ki vzdržuje zvezo med tovarno in bližnjim pristaniščem, kjer so tovarniške skladišča. Le nekaj minut prej je t. mali vlak bil še tik ob pristanišču, in je ravno odpeljal na varno, ko se je naenkrat pogreznil v morje širok pas zemlje in izginil pod vodo. Pol delavskega taborišča je odrgnala zemlja potegnila s seboj, z njim vred pa tudi del tovarniškega skladišča s 3000 tonami bombaža. Tudi tračnice male železnice so se zveržile vsled tega usada in vse po udrtim pobočju.

Se nikdar dozda niso ljudje na tem kraju čutili potresa, še manj pa doživeli, da bi se zemlja nenadoma odrgnala in zgrmela v morje. Zato je pomenil za te ljudi ta nenavadni dogodek tem večje iznenadenje. Takoj so poslali na kraj usada nad sto delavcev, ki so rešili še nekaj zaloga tovarniškega skladišča in jih prenesli na varno. Le na ta način je mogoče preprečiti še nadaljnjo škodo, ki bi jo utegnili povzročiti morebitni prihodnji usadi. Pokrajina sama je namreč precej samotna in zadostnega števila reševalcev ni vedno na

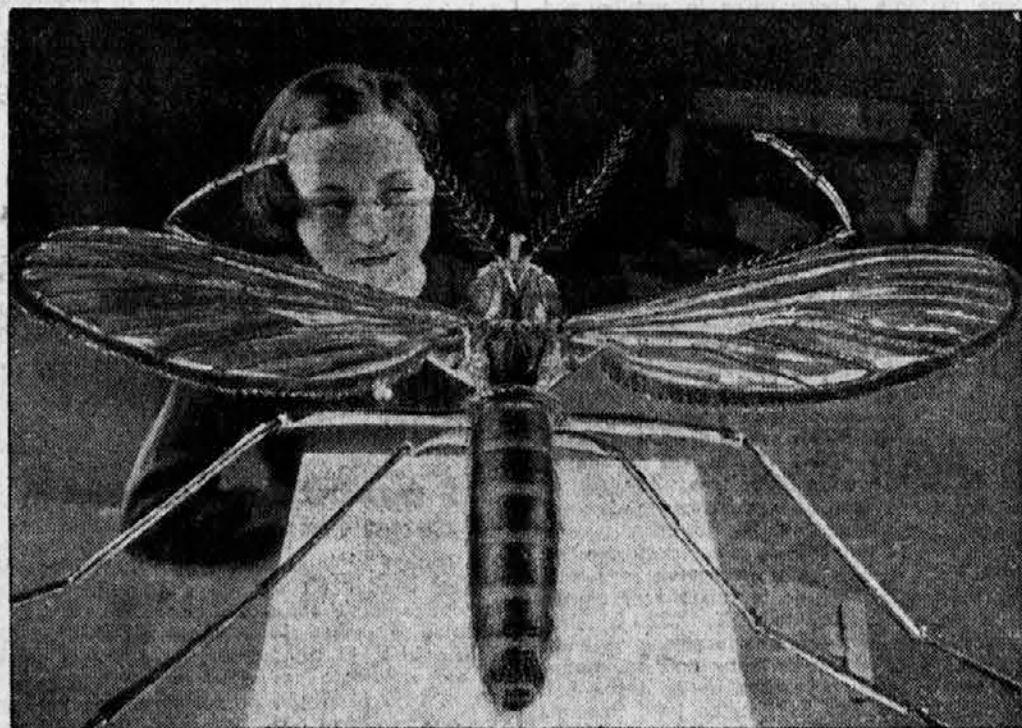
Koder pa se je dvignilo izseljevanje, se je dvignilo tudi povračanje. Kjer pa se je izseljevanje dvignilo, povračanje pa nazadovalo, nam to dokazuje tamkajšnje dobre razmere, v katerih more tudi naš človek dobiti kruha. Take države so l. 1937 bile: Češkoslovaška, Romunija, Bolgarija.

Od prekomorskega (interkontinentalnega) izseljevanja vzame največ naših ljudi U. S. A. (1568), na drugem mestu Argentina (836), na tretjem mestu Kanada (653) in na četrtem mestu Avstralija (352). L. 1937 se je izseljevanje v vse interkontinentalne države (razen Južne Afrike in Čile) dvignilo, ravno tako kot tudi povračanje, ki je nazadovalo samo iz Avstralije in Čile. L. 1937 je bila v izseljevanju na prvem mestu U. S. A. (2432, preje 1568), na drugo mesto pa je stopila mesto Argentine Kanada (919, preje 653), na tretjem mestu (preje na drugem) Argentina (897, preje 836) in na četrtem mestu je ostala Avstralija, kamor pa se je izseljevanje dvignilo od 352 na 511.

Če pri posameznih državah odštejemo od izseljencev povratnike, je od interkontinentalnih držav leta 1936 obdržal največ naših ljudi Iran (100%), Juž. Afrika (98.03%), Nova Zelandija (93.33%) in Avstralija (84.94%). Leta 1937 pa je obdržala največ naših ljudi Nova Zelandija (95.56%), Avstralija (95.30%) in Južna Afrika (83.33%).

Pri vprašanju, kam se naj torej usmerja naše izseljevanje, je zelo važno in upoštevno vredno dejstvo števila, koliko odstotkov naših izseljencev ohranja posamezne države, posebno v dobrih kriz.

(Konec.)

Predpotopna žuželka, ali kaj? Ne, 60 krat povečani nadležni ponočni obiskovalec z barja, komar.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Vsi so vstali ter pili na Neletino zdravje, tudi brat Francois in Ferdinando. Neleta je kar žarela. Stala je za mizo ter odvrnila z jecljajočim glasom kapitanu, da mu je želela prijetno dobrodoščico na Gallegovini.

»Vi ste Katalanka, gospodična?« je vprašal. Antonio je preslišal ta nekoliko prezaupljivi ton. Saj v resnici kapitan ni hudo mislil.

»Moj oče je bil doma iz Barcelone, gospod.«
»Za Katalanko ste pa temni, gospodična! Saj je v Barceloni množica plavalov, posebno pa debelih in zaspanih. No, morda je bila mati iz Seville, kaj? Saj nosite tudi ruto ovito čez rame. Morava se nekoliko pogovoriti o Barceloni, gospodična. Če gospod Adverso dovoli,« je hitro pojasnil, kajti opazil je naglo padanje temperature. Ferdinando je stremel v svoj krožnik, kakor da bi bili na njem črvi.

»Kakor sem pravkar dejal, kapitan,« je spet povzel besedo Antonio in prisilil Matanzo k neprostovoljni pazljivosti, »mi upamo, da se boste vi še pogostokrat povrnili sem. Če boste v dobri meri upoštevali moje nasvete in naložili blago na moj način in ga spotoma negovali, bodo ljudje pri prihodu bolj sveži in zdravi, kakor pa pri odhodu. Pravkar slišim, da so v Severni Ameriki iznašli stroj za trganje bombaža ter je zaradi tega zavladalo tam veliko povpraševanje po močnih delavcih pri žetvi.«

Sedaj je kapitan le začel napenjati ušesa.

»Lovi v notranjosti so že dobili nalog, naj tokrat pripeljejo s seboj toliko gorastih bojevnikov, kolikor jih morajo zgnati skupaj. Morebiti vas zanima, da mi tukaj svoje blago dobimo od treh ali štirih različnih strani. V glavnem sem že zmerom navezan na sužnje karavane, ki jih proti koncu suhe dobe pripeljejo semkaj mohamedanci iz notranjosti. Od njih dobimo blago vseh vrst, dobro in slabo. Letos pa sem jaz organiziral nekaj pohodov v lastni režiji pod vodstvom Arabca z imenom Ali Bongo, ki je izreden dečko. Ta obdeluje ta čas še dokaj neizžrpano ozemlje severno od reke svetega Pavla med gozdnatimi prebivalci iz rodu Gora. To je zares krasno plemo. Nekaj čisto drugega kot zoperni črnci tam spodaj ob obali Nigra, ki se imenujejo Krusi, Gubosi, Putusi in še ne vem kako. Gorasi so svetlejši po barvi, a njihov obraz ima prijaznejši, skoro evropski izraz. Nadvse pripravljeni so za služabnike in dovzetni za

dobro ravnanje z njimi. Nato obdeluje moj prijatelj Mongo Tom tam spodaj onstran reke vso bližnjo okolico, morsko obalo na obeh straneh, a na osnovi pogodbe mu jaz odkupujem ljudi. Poleg tega obstoje še nekateri drugi načrti za lov na sužnje, ki ste se vi z njimi pred svojim odhodom prav gotovo spoznali. Vi boste morali predvidoma dva do tri tedna ostati tukaj, kajti naše barake so trenutno toliko kot prazne, a vi ste pripluli semkaj prej, kot so pa prišle karavane.«

»Moram pohvaliti vašega upravitelja,« je rekel kapitan. »Vse mi je že natančno popisal. Lahko si mislim, da obstoje v tej vrsti trgovine kakor v vsaki drugi čisto posebne določene umetnine.«

»Imate popolnoma prav: Ferdinando je nadvse odličen delavec,« je dejal Antonio z umirjenim glasom, »in jaz se opiram nanj v vsakem pogledu. Kljub temu, kapitan: če mi imate sploh kaj predložiti, prosim, da storite neovirano! Jaz vodim ta trg in nihče drugel!«

Kapitan je nekoliko privzdignil obrvi in se smehljaj. »Lahko se zanesete na to, da se jaz kaj rad ravnam po vaših predlogih in da sem vesel, če se kaj novega naučim. Moj veliki ponos, gospod, je moja Ladja »Fortuna«, oh krasna ladja! Njegov obraz je žareel kot prejel, ko je govoril o številnih ženah.

Antonio mu je položil roko na ramo. Sedaj je vedel, kako lahko izkaže temu možu največ časti. »Ladja ni najslabši bog na zemlji,« je rekel, »posebno če je boginja!« Nanovo mu je napolnil čašo. »Za Fortuno, ja?«

Kapitan je stegnil roke, kakor da bi hotel njegovo veselo razpoloženje še okrepiti. »O Afriki in o trgovini s sužnji sem slišal že strašne stvari! Jaz se je gotovo ne bi udeležil, če me ne bi Cibo poklical, naj pogledam pri izkladanju zadnjega tovora, ki ste ga poslali. Maršall! Ladja — bila je mali San Paolo — se je svetil kot blisk, a črnci so se pehali in plesali od razigranosti. Vi bi morali biti zraven: vsak je prejel rdečo kapo in volneno odejo, ter so pri tem takoj pozabili na svojo domovino in prijatelje ter peli in plesali kakor opice, a zraven obračali svoje nove obleke na vse strani. Če so zagledali tovrstni voz, so bili vsi iz sebe pri pogledu na konje. Niso namreč vedeli, da se živili lahko uporabljajo za delo. Nato je prijahal še neki črni poštar s srebrno obšitimi klobukom, svetlomodrim jopcem in belimi jahalnimi hlačami. Božali so mu njegove spolarane kanonirske škornje in zijali, kako so zvenčale ostroge, ko je skočil dol in spet gor. Zaživžgal je z bičem in jim je dejal, kako lepo je biti pri belcu za sužnja, — in to so potem verjeli!«

»Vaše pripovedovanje bo kar držalo,« je rekel Antonio. »Nikdar nisem bil pri takem prihodu navzoč v Havani, pa vem, kakšno življenje imajo tukaj dečki. Potem bo že držalo, da bodo v Kubi imeli lepše. Pogledajte, večina ljudi pozabi, da so bili ti ljudje tudi že v Afriki sužnji. To so vojni ujetniki ali pa so prišli v zapor za-

radi dolgov, ali pa so bili obsojeni kot zločinci in čarovniki. Naši mogočni poglavarji smatrajo slabotne in nesrečnike enostavno za neke vrste živi kapital ter kujejo iz tega svoje rente na ta način, da puste te ljudi delati. Na ta način se ne delajo tukaj samo za služki, temveč stoji in pada ta del zemlje obenem s to napravo. Na vsak način: če pridejo na kako plantažo v Ameriko, ki jo vodijo Evropejci, imajo ljudje odločno boljše življenje kot tukaj.«

Antonio je pogledal navzgor in zasajel Ferdinando pri lahnem nasmehu. »Gospod Adverso ima večkrat lepe besede, gospod kapitan,« je dejal mešanec. »Moral bi še pristaviti, da bi tukaj ujeli mnogo manj sužnje, če jih belci ne bi vabili in mamili z blagom.«

»Da, res je,« je potrdil nekoliko neprostovoljno Antonio. »Posebno dobra misel je, da morejo trgovci z Evrope prodajati blago, ognjeno orožje, rum in vse mogoče proizvode in da s tem ljudi naženejo na lov na sužnje. Le zaradi tega in zaradi povpraševanja po ceni delovni moči v Ameriki in Zapadni Indiji je sploh prišlo do tega, da prihaja naš Novi Svet semkaj!«

»Prihaja? Kam prihaja?« ga je prekinil brat Francois, ki se je pogovarjal z Neleto.

»Ne, ne,« se je smehljaje branil Antonio, »danes zvečer se ne moram spustiti v noben prepir z Vami? Vi niste noben strokovnjak. Pater je namreč proti vsem našim podjetjem tukaj,« je pojasnil. Čas prebije v tem, da lajša črncem življenje, kar se da, kadar jih naši lovci oddajo meni. Jutri vam bom pokazal njegovo dobrodelno ustanovo. Čelo se mu je bežno nagubalo. »Poskusite to arabsko dušeno meso, kapitan! Jagnjetina s poprom, rižem in mlekom pražena,« Nametal je don Ruizu krožnik do vrha in mu nato nalil vina.

Neleta je jedla tiho in molče. Le v njenem načinu, kako je jedla, se je izdajalo njeno domačinsko poreklo: zajemalka in dva prsta sta bila njen edini pribor. Antonio ji je sedel nasproti in je preko mize gledal. Nekajkrat so pogledale njene oči, zelenkasto svetlikače se ob svitu sveče, skozi dolge črne trepalnice proti njemu in takrat je bila pogosto neka luč v njih, kakor v pogledu leoparda, ki preži ob mesečini v goščavi.

Antonio je naslonil glavo na roko in jo ogledoval. Mogočno toplota vina ga je prevzela od nog do glave. Zaradi plamenčkov sveč in lesčerb s palmovim oljem, katerih plavajoči bombažni steni je metal mehko luč skozi izrezljano bučno lupino, se je soba potopila v mehko prelivajočo se svetlobo, v kateri so Chicha in čakajoče deklice z bosimi nogami neslišno tekale sem pa tja, kot uslužne sence. Proti dvorišču je bil razpet čez vso dolžino prostora zastor iz dolgih med seboj prepletajočih se nitk. Antonio je videl, kako so se sence palmnih paljšaj igračkale na zastoru. Zunaj je šumljaj studenček v svoji skalnati duplinici. Posode s presenetljivimi rdečimi obroči je stalo samo na prtu, a obrabi in glasovi gostov so se raztopili in splahneli. Zapadel je v stanje prijetnega sanjarjenja, otopel za vse razen za tisto, kar je bilo tik poleg njega, kar pa je on videl le nejasno.

»Železna pljuča«, ki so jih nadeli bolniku na prsi. Vsak dan mora »dihati« s temi železnimi pljuči po sedem ur